№. 3. Kraków 15 Maja. Rok 1850.

Dodatek Prawniczy do Czasu

PRZEDRUK

z powszechnego Dziennika Praw państwa i rządu Cesarstwa austryackiego.

(Ciąg dalszy.)

ROZDZIAŁ IV.

Stosunki żandarmeryi do wojska.

§. 57.

Pełnienie służby żandarmeryi za wezwaniem władz wojskowych.

Z reguły żandarmerya wszelkie téjże od jakowéj władzy wojskowéj udzielić się mające rozkazy tylko przez swych stopniowo przełożonych komendantów i przez swą władzę otrzymać ma.

§. 58.

Użycie żandarmeryi przez władze wojskowe.

Wyjątkowo atoliż wojskowi komandanci krajowi równie jak każdoczasowi samodzielnie ustanowieni jenerałowie dywizyi i brygady prawo mają, jeżeli zwłoka niebezpieczeństwem grozi, użyć żandarmeryi do wykonania wojskowéj policyi, wszelakoż zawsze z tym względem, aby pod tem zwyczajna żandarmeryi służba nie cierpiała.

Atoliż tym władzom wojskowym nie dozwala się, oddział żandarmeryi zewnątrz przekazanego mu powiatu w ruch wprowadzać.

§. 59.

Raporta do władz wojskowych a udzielanie wiadomości do władz cywilnych.

Do krajowéj wojskowéj komendy, jako i do jenerałów dywizyi lub brygady żandarmerya żadnych innych podań służbowych nie czyni, jak tylko raport stanu i dyslokacyi.

Jeżeli się komendant skrzydłowy lub cugowy na miejscu sztabowém komendy brygady lub dywizyi nie znajduje, tedy takowy przy objęciu komendy doniesienia owe przez komendanta oddziału tamże obecnego, gdyby tenże tylko podoficerem był, przesyłać, a następnie tylko o zachodzących zmianach w stanie lub dyslokacyi donosić winien.

Na stósowne wezwanie władz cywilnych (§§. 38. i 50.) komendanci żandarmeryi także i tym uproszone wiadomości pod własną odpowiedzialnością udzielać powinni.

§. 60.

Stosunek do komend miast, twierdz i placów.

Komendy miast, twierdz i placów z żandarmeryą w bliższéj i bezpośredniéj styczności stoją i od komendantów oddziałowych wedle różnicy rangi służbowéj tychże ostatnich, zawiadomienia lub doniesienia o wszystkich wypadkach otrzymują, zakres działania wspomnianych komend miast, fortec lub placów dotyczących.

Też same komendy zarządzenia policyjne z wojskowego względu przez nich za potrzebne uznane, gdyby zwłoka niebezpieczeństwem groziła, bezpośrednio przez żandarmeryą wykonywać każą, nie mięszając się w jéj wnętrzną służbę, ani téż jéj do nadzwyczajnych czynności służbowych niepotrzebnie nieużywając.

§. 61.

Wojskowy stosunek co do rangi.

Przepisy dyscyplinarne co do rangi służbowéj w armii, także i do żandarmeryi, naprzeciw ces. król. wojsku, stosują się.

Prosty żołnierz odznaczenia kaprala w armii używa.

§. 62.

Żandarm do żadnych czynności powołaniu swemu cudzych [1]) użytym być nie może.

Żandarm pod żadnym pozorem do jakichkolwiekbądź czynności powołaniu swemu cudzych na krótszy lub dłuższy czas komenderowanym być nie może. Każde użycie żandarma do celów prywatnych, nawet do owych dla przełożonych swych wojenno-sądowe postępowanie na tych ściąga, którzy go do takowego celu używali [1]).

[1]) Seinem Berufe fremden Dienstleistung.

§. 63.

Asystencya przy sprawowaniu służby przez oddziały wojskowe.

Żandarmeryi na jéj żądanie każdego czasu potrzebną pomoc, a to każdy wojskowy oddział dawać musi, jeżeli własna jéj siła w nadzwyczajnych przypadkach nie jest dostateczną; w takowych przypadkach kierowanie spólném wykonaniem służby tylko dotyczącemu komendantowi żandarmeryi przystoi. Tenże dowództwo nad oddziałem wojskowym podczas jego asystencyi objąć ma, wyjąwszy wypadek, gdy nim nad- lub pod-oficer wyższéj rangi dowodzi, w którym to razie dowództwo podług wojskowych przepisów służbowych przez najstarszego w randze prowadzonem być ma.

§. 64.

Stosunek do ciała straży.

Co do stosunku żandarmeryi do innych ciał straży i do gwardyi obywatelskiéj w ogólności za zasadę służy, że żandarmerya w wykonywaniu swéj służby i w kierowaniu nią przez żadną inną siłę zbrojną przeszkodzoną być nie powinna, i że ją we wszelkich przypadkach potrzeby wspierać należy.

ROZDZIAŁ VII.

Należytości tak pieniężne jak w naturze, umieszczenie, udzielanie pensyi i opatrzenie inwalidowe oficerów i ludzi, tudzież wdów i sierot.

§. 65.

Należytości tak pieniężne jak w naturze dla oficerów i ludzi, tudzież ich umieszczenie.

Oficerowie żandarmeryi pobierają płace (gaże) porcye dla koni wraz z słomą na podściółkę, dyety i remuneracye za zwyczajne podróże służbowe i z powodu mustry, jeżeli dłużéj jak przez 24 godzin od miejsca swéj stacyi oddaleni byli, oni otrzymują kwaterowe lub kwatery w naturze.

Podoficerowie i prości dostają żołdy (składające się z należytości głównéj i dodatków krajowych lub miejscowych), dodatki przy czynnościach służbowych, jeżeli dłużéj jak przez 24 godzin zewnątrz miasta swéj stacyi zatrzymywać się przymuszeni są, porcye dla koni wraz ze słomą na podściółkę, jeżeli do konnéj żandarmeryi należą, taglie za przystawienie dezerterów [2]), zbrodniarzów, przemycarzów itp. i otrzymują wolne umieszczenie.

Dla każdego pułku wyznaczone będą ekspensa kancelaryjne i koszta pułkowe, względem których rachunek złożyć należy.

Należytość główna ustanawia się:

dla trębacza, żandarma i dla przydzielonego piechotnego dziennie na	25	kr.
dla wice-kaprala	27	„
dla kaprala	30	„
dla wachmistrza	37	„

Przy żandarmeryi konnéj wynosi główna należytość dziennie:

dla trębacza, żandarma i przydzielonego	27	„
dla wice-kaprala	29	„
dla kaprala	32	„
dla wachmistrza	40	„

Należytości, które jako dodatki krajowe lub miejscowe uważane być mają, w każdym pojedyńczym przypadku osobnemi rozporządzeniami ustanowione będą.

[1]) Jede Verwendung der Gensd'arme zu Privatzwecken, selbst zu jenem seiner Vorgesetzten, zieht die Kriegsrechtliche Behandlung derjenigen nach sich, welche ihn zu solchen Zwecken verwendeten.

[2]) Taglien für eingebrachte Deserteurs.

Gaże oficerów sztabowych i wyższych, ich inne emolumenta służbowe, nakoniec pobory reszty osób żandarmeryi załączona tu tabela należytości zawiera.

§. 66.

Co temi należytościami opędzić się winno.

Ludzie żandarmeryi opędzają swemi należytościami wszelkie swe potrzeby włącznie chleba, drzewa, świéc i podkowania koni; broń, która bez winy człowieka zepsutą lub nieużyteczną się stała, za poprzedniczém zezwoleniem kosztem skarbu zastąpiona będzie.

§ 67.

System massy.

Przy całéj żandarmeryi system massy [1]) zaprowadzony być ma.

Fundusz massy żandarmeryi utworzonym będzie:

a) pierwszą wkładką,
b) miesięcznemi pieniędzmi ryczałtowemi dla ludzi od wachmistrza na dół idąc, które ze skarbu wedle namienionego w §. 69. wymiaru wpływać mają.

§. 68.

Pierwsza wkładka.

Pierwsza wkładka służy do sprawienia wszelkich przedmiotów mondurowych, rynsztunków człowieka i konia, wyjąwszy broń i konie, które kosztem skarbu zastąpione będą.

Kwota pierwszéj wkładki żandarma stosuje się w różnych krajach koronnych do cen miejscowych względem efektów sprawiać się mających, ku czemu za rozkazem komend pułkowych co rok stósowne układy liwerunkowe drogą licytacyi zawierają się a tém samém więc i ilość pierwszéj wkładki na rok dotyczący ustanawia się.

Jenerał-inspektor jednak ze względu na szczególne stosunki od postępowania licytacyjnego i liwerunkowego wyjątek przypuścić lub przepisać, a przez zakupy z wolnéj ręki [2]) i obstalowanie osobiste o załatwieniu potrzeb mondurowych i rynsztunkowych staranie mieć może.

Każdy ze stanu cywilnego asentyrowany żandarm pierwszą wkładkę gotówką złożyć winien, równie téż i z ces. król. armii przeniesiony człowiek, jeżeli takowy suplentem jest, przeciwnie bowiem skarb za przeniesionego pierwszą wkładkę zastępuje.

§ 69.

Ryczałtowe pieniądze massy [3]).

Ryczałtowe pieniądze massy w miesięcznych ratach ze skarbu do funduszu wpływają, a to podług następujących rocznych kwot porachowane:

Przy konnéj żandarmeryi przypada

na wachmistrza rocznie	60	złr.
„ kaprala i wice-kaprala	55	„
„ trębacza, żandarma i przydzielonego	50	„

Przy żandarmeryi piechotnéj przypada

na wachmistrza rocznie	45	„
„ kaprala i wice-kaprala	40	„
„ trębacza, żandarma i przydzielonego	40	„
„ furyera, nadkonowała i profosa pułkow.	40	„
„ posługacza wojsk. i posługacza prywat.	24	„

§ 70.

Należytości śpitalowe.

Wszyscy ludzie żandarmeryi na zdrowiu zapadli od wachmistrza idąc na dół i prymaplaniści [4]) z reguły do ces. król. śpitalów wojskowych oddawani bywają, i dopóki w śpitalu pielęgnowani

[1]) das Massasystem.
[2]) durch Handeinkaufe.
[3]) Massa-Pauschalgelder.
[4]) die Primaplanisten.

będą, jednę połowę swych poborów [1]) na rzecz szpitalu zostawiają; druga połowa do pieniędzy w massie im się złoży. Toż samo wprawdzie i w tym przypadku miejsce ma, jeżeliby takowi chorzy do szpitalu cywilnego oddanymi być musieli. Atoliż jeżeliby w takowym koszta pielęgnowania więcéj wynosiły, jak połowa poborów na zdrowiu zapadłego dla pokrycia onych zostawić się mająca, na ten czas nadwyżka szpitalowi ze skarbu wypłaconą być ma.

§. 71.

Należytość zaaresztowanych.

Jeżeli żandarm za wykroczenie lub zbrodnią karze aresztu lub więzienia podpadł, tedy na cały czas jego zatrzymania włącznie aresztu dochodzenia [2]) należytość aresztancka, jaką w ces. król. armii usystemizowano, od jego poborów na rzecz zatrzymania aresztowanego [3]) odrachowaną, a pozostająca reszta do funduszu inwalidowego odwiezioną będzie. Tylko w przypadku uznania go za zupełnie od winy wolnego, należytości podczas uwięzienia onegoż zatrzymane jedną połową do jego masy odwiezione, drugą połową temuż wydane, a należytości aresztanckie zaś z funduszu erarylnego osobno zastąpione być mają.

§. 72.

Prawo własności do konia służbowego i darunek jezdnego.

Jeżeli oficer swego konia służbowego przez ośm lat nieprzerwanie jeździł [4]), natenczas koń własnością onegoż się staje. Tak względem tego jako i względem darunku jezdnego dla ludzi [5]) ogólnie te same postanowienia miejsce mają, które od czasu do czasu dla c. k. armii wydane będą lub w mocy stoją.

§. 73.

Pomnożenie części w massie.

Część pojedyńczego w massie pomnaża się:

a) połową taglii, nagród i taks za przystawienie dezerterów, tudzież połową części imaczów (aprehendentów) za pojmanie przemytnaczów [6]) itd., które należytości z funduszu wojskowego, finansowego lub innego jakiego wypłacone będą;
b) taksami za towarzyszenie wozom pocztowym erarylnym i prywatnym;
c) nadzwyczajnemi dodatkami erarylnemi za straty przedmiotów mondurowych i rysztunkowych;
d) oszczędzeniami podczas pielęgnowania szpitalowego (§. 70.) lub podczas niezawinionego aresztu inkwizycyjnego (§. 71.); a nakoniec
e) dobrowolnemi wkładkami ludzi.

§. 74.

Część w massie jest prywatną człowieka własnością.

Coby dla każdego pojedyńczego do massy włożonem było, to własność jego prywatną stanowi, i taktem wspólnie zarządza się, iż pozostała jednéj osoby należytość na korzyść drugiéj użytą być nie może.

Jeżeli żandarm wtenczas, kiedy przepisanemi przedmiotami mondurowemi i rynsztunkowemi zupełnie opatrzonym jest, w massie tak znaczną część posiada, iż ta część w dwójnasób wyznaczoną w §. 69. roczną wpłatę przewyższa, natenczas wypłata przewyżki dla dotyczącéj osoby po każdorazowem zamknięciu rachunków miejsce ma.

§. 75.

Utrata części w massie.

W przypadku dezercyi żandarma lub odprawienia onegoż z korpusu z własnéj winy, część jego w massie, jako też cena, za sprzedane onegoż efekta wypadła, do funduszu inwalidowego w ogólności, jeżeliby dla żandarmeryi oddzielnego niebyło, przekazane być mają.

§. 76.

Umieszczenie.

Względem umieszczenia za zasadę służby, że oficerom sztabowym i rotmistrzom żandarmeryi kwatera w naturze wedle kompetencyi dla ces. król. armii wymierzonéj, lub odpowiedne kwaterowe należy się.

Nad- i podporucznicy zawsze w kasarniach żandarmeryjnych mieszkać obowiązani są i oprócz swego należytego, przyzwoicie umeblowanego pomieszkania każdy jeden pokój na kancelaryą cugową otrzyma.

Podoficerowie i żandarmi w kasarniach lub w innych stósownych domach umieszczeni być mają, przy czém dla utrzymania powagi żandarmeryi u ludu, zawsze na to baczność mieć należy, ażeby zważając na wyższą wojskową rangę żandarmom przyznaną dostateczna ilość oddzielnych, przyzwoicie urządzonych izb znajdowała się, przez coby spólne mieszkanie za nadto wielkiéj liczby osób w jednéj izbie ile możności uniknionem być mogło.

Tak komendanci sekcyjni jak komendanci kapralstw i posterunków wedle możności osobną miejscowość kancelaryjną dostaną.

§ 77.

Udzielanie pensyi dla oficerów i płaca inwalidowa dla ludzi, tudzież zaopatrzenie wdów i sierot.

Oficerom żandarmeryjnym te same prawa do pensyi przysłużają jak reszcie ces. król. wojska, a natężone ich czynności służbowe i użycie odznaczające się osobnemi dodatkami osobistemi uwzględnione będą.

Należytości inwalidowe dla ludzi tak konnych jak piechotnych następującemi ilościami wymierzają się:

Dla furyera, wachmistrza, profosa i nadkonowała . . . . 20 kr.
„ kaprala . . . . 17 „
„ wicekaprala. . . . . 15 „
„ trębacza, żandarma i przydzielonego 13 „

Do tego wymiaru dołącza się dla osób w domach inwalidowych umieszczonych jeszcze dzienna porcya chlebowa i serwisowa, tudzież zwyczajny mondur inwalidowy, a dla furyera wyznaczone wynagrodzenie za mondur.

Półinwalida prawo ma domagać się, by do innego ciała strażnego służbowania mniéj uciążliwego [1]) bez uszczerbku swych poborów przeniesionym został.

Gdyby się to stać nie mogło, tedy dostaje abszyt z podarkiem [2]), aż się wydarzy sposobność do posady onegoż w służbach cywilnych, końcem czego jego staranie się o to od urzędów najszczególniéj uwzględnionem być ma [3]).

§ 78.

Wymiar podarku służbowego.

Wymiar przynależącego się każdéj szarży podarka służbowego na zasadzie klas co do lat służby w ces. król. armii przyjętych i z uwzględnieniem podwyższonych należytości żandarmeryi bez różnicy gatunku broni sposobem następującym postanawia się:

Dla wachmistrza na pierwsze 6 lat rocznie 18 złr.
począwszy od roku 7go . . 24 „
„ kaprala i wice-kapr. na pierwsze 6 lat 10 „
począwszy od roku 7go . . 15 „
„ trębacza, żandarma i przydzielonego na pierwsze 6 lat . . . . 6 „
począwszy od roku 7go . . 9 „
„ posługacza wojskowego i posługacza prywatnego na pierwsze 6 lat 4 „
począwszy od roku 7go . . 6 „

Furyerzy, którzyby się w służbie inwalidami stali i opatrzenia zrzekli, profosi i nadkonowali otrzymają ryczałtowo 100 złr. Zresztą przepisy dla ces. król. armii w regulaminie służbowym wyszczególnione, służbowego podarka tyczące się, także i do żandarmeryi jako integrującéj części armii stosują się.

§. 79.

Opatrzenie wdów i sierot.

Co do wdów i sierot oficerów żandarmeryjnych ogólne przepisy wojskowe względ m pensyi stanowią, równie też austryacki przepis względem podarka służbowego dla wdów i sierot żandarmów począwszy od wachmistrza na dół idąc wszelakoż z uwzględnieniem wyżéj dla żandarmeryi wymierzonych ilości podarka służbowego.

ROZDZIAŁ VIII.

Administracya ekonomiczna.

§. 80.

Odpowiedzialność komendanta pułku za administracyą ekonomiczną.

Z dniem utworzenia pułku żandarmeryi obejmuje komendant onegoż całą administracyą ekonomicyną i odpowiedzialność za wszechstronne zarządzenie obowiązkowe.

§. 81.

Wymierzenie miesięcznych potrzeb.

Miesięczne zestawienie wykazów stanu tak sztabu jak wszystkich skrzydeł pułku, w których to wykazach potrzeby każdego skrzydła w pieniężnych i innych należytościach dokładnie uwidocznione być muszą, służy za podstawę przy wymierzeniu ogólnych potrzeb dla pułku w miesiącu następnym.

§. 82.

Administracya ekonomiczna przy skrzydłach.

Każdy komendant skrzydłowy obejmuje i pokwituje wypadające na swe skrzydło części należytości i inne wydatki, a z odebrania i użycia listami zaopatrzenia i wykazami należycie uformułowanemi, rachunki miesięczne składać winien. Tenże też zobowiązanym jest o dostarczeniu furażu za interwencyą władzy politycznéj i komisaryatu polnowojennego nadzór mającego drogą licytacyi postarać się, a rezultat licytacyi komendantowi pułku do zatwierdzenia przedłożyć.

§. 83.

Kasa pułku.

Kasa pułku pod trojakiém zamknięciem zostaje; do któréj komendant pułku i oficerowie sztabowi, lub w ich nieprzytomności dwaj najstarsi na miejscu sztabu znajdujący się nadoficerowie klucze mają. Żurnal kasy podług zwyczajnéj w austryackiéj armii formy prowadzonym będzie.

§. 84.

Zarządzenie pieniędzmi massy.

Ponieważ zarządzenie pieniędzmi massy obowiązkiem sztabu jest, przeto miesięczny ryczałt massy od należytości pojedyńczych skrzydeł zaraz przy odwozie do komendanta skrzydłowego potrąconym i sztabowi do odebrania przekazanym będzie. Rejestra massy podług osobnego przepisu prowadzone będą.

§. 85.

Książeczki massy.

Ewidencya pieniędzy massy książeczkami massy żandarmów i rejestrami komendantów skrzydłowych uskutecznioną będzie [1]).

Książeczka massy nazwisko człowieka, zupełne opisanie jego osoby, jako też promocyą w służbie, oraz wykaz względem wszystkich należytości massy, tudzież spis szczegółów mondurowych i czas trwania tychże zawierać ma.

W téj książeczce co kwartał wszelkie odebrania człowieka pod zatwierdzeniem dwóch świadków obliczone bywają.

Podobnemi rubrykami jak książeczki massy rejestra massy komendantów skrzydłowych zaopatrzone być mają.

Przy mustrach o należytém prowadzeniu i zgodności książeczek massy i rejestrów massy przekonać się, a w przypadkach odkrytych nieprawdziwości natychmiast co ku temu potrzebne zarządzić się winno.

§. 86.

Względem sprawienia potrzebnych szczegółów mondurowych i przedmiotów rynsztunkowych.

Względem sprawienia potrzebnych szczegółów mondurowych i rynsztunkowych, oznaczenia ceny tychże i ich trwania komendant pułku z przybraniem komisyi z

1 oficera sztabowego,

---

1) ihrer Gebühr.
2) mit Einschluss des Untersuchungsarreste.
3) für das Detensionsgefängniss.
4) wenn ein Officier sein Dienstpferd durch acht Jahre ununterbrochen reitet.
5) wie auch wegen des Reitdouceur für die Mannschaft.
6) sc. przemytników (Schleichhändlern).

1) zu einem andern Wahlkörper von minderbeschwerlichen Dienstleistung. 2) mit Gratiale.
3) von den Behörden vorzugsweise zu berücksichtigen sein wird.

1) Die Ewidenz der Massagelder wird durch die Massabüchel des Gensd'armes und durch die Massaregister der Flügel-Commendanten hergestellt.

2 rotmistrzów,
2 nad- lub podporuczników,
1 wachmistrza piechotnego, dalej
1 wojenno-komisaryatowego, i
1 politycznego urzędnika

złożonéj, co ku temu stósowne z reguły drogą licytacyi, zastrzegając sobie zatwierdzenie jenerała-inspektora, zarządzić winien.

Materyał dostarczyć się mający zawsze w odpowiednéj dobroci, a mianowicie szczegóły sukienne, płócienne i skórzane lepszego gatunku być powinny; przeto więc mniéj na niższą cenę jak raczéj na lepszą jakość materyałów baczność miéć należy.

§. 87.

Instrukcya służbowa dla osób rachunkowych.

Prowadzenie rachunku żandarmeryjnego i obowiązki dotyczących urzędników osobnemi przepisami uregulowane będą.

ROZDZIAŁ IX.

Kary i nagrody.

§. 88.

Wojskowy karny przepis.

Do żandarmeryi wojskowe przepisy karne zupełnie zastósowane będą; ta okoliczność, że żandarm zawsze jako w służbie zostający uważanym być musi, przy wykroczeniu onegoż jako obciążająca ukazuje się.

§. 89.

Wady [1]) *i ogólny przepis względem wykluczenia z korpusu.*

Przy żandarmeryi osobliwie następujące czyny wojenno-sądowéj inkwizycyi podlegają i oprócz przepisanéj innéj kary wykluczenie z żandarmeryi w wyroku wyrazić się mające na winowajcę ściągają:

a) Wszelkie przestąpienie ustawami za zbrodnią uznane, mianowicie dezercya, oszustwo, kradzież, zatajenie rzeczy skradzionych lub znalezionych.

b) Wszelkie ciężkie nadużycie władzy służbowéj, przekupienie, przyjmowanie podarunków pieniędzmi lub wartością pieniężną w rzeczach służby.

c) Niepoprawne pijaństwo i taki stopień gorszącego-ochydnego sposobu życia, że w żandarmie potrzebnego do służby zaufania już więcéj pokładać nie można.

d) Dowiedzione niepoprawne niedbalstwo w służbie i nieskuteczność poprzedniczych przeciw temu powtórnych napomnień i kar dyscyplinarnych.

e) Powtórnie pojawiony brak sprężystości w działaniu, niezawodności, odwagi i przezorności przy wydarzeniach niebezpieczeństwem grożących.

f) Uczęstnictwo w takich stowarzyszeniach, do których przyłączyć się wojsku w ogólności zakazano, tudzież sprzeczne z obowiązkami zaniechanie doniesienia o stowarzyszeniu prawom przeciwnemu.

Jak tylko wykluczenie wyrokiem sądowym wyrzeczono, na ten czas względem przeniesienia człowieka stósowne zarządzenie zrobić należy.

§. 90.

Wykluczenie z korpusu drogą dyscyplinarną.

Jeżeliby żandarm w jakim błędzie wytrwałym i niepoprawnym się ukazywał, który wprawdzie do postępowania wojenno-sądowego sposobnym nie jest, jednakże człowieka do służby żandarmeryjnéj oczywiście niezdolnym ukazuje, tedy wprawdzie nie wykluczenie atoliż przeniesienie onegoż do dotyczącego pułu powiatu werbunkowego zarządzone, a to za umotywowaniem pułku jenerałowi-inspektorowi przedstawionem [2]), ze strony tegoż stosowną drogą przez dotyczącą krajową komendę wojskową zarządzone być może.

§. 91.

Nagroda.

Nagrody dla ludzi żandarmeryi, tak jak w c. k. armii tedy miejsce mają, kiedy żandarm w wykonaniu swéj służby czynami nadzwyczajnie na nagrodę zasługującemi, z ważnemi następnościami połączonemi, do publicznego uznania prawa sobie uzyskał.

Takowe nagrody są:

a) piśmienne pochwały od przełożonych onegoż,
b) udzielanie medalów za zasługi wojskowe i cywilne,
c) promocya na wyższe stopnie służbowe.

Oprócz tego żandarm w skutek zwyczajnych swych czynności służbowych w pewnych przypadkach, nagrody pieniężne, taglie, etc. etc. otrzymać ma.

§. 92.

Taglie i wymiar nagród.

Taglie za przystawienie dezerterów, jako też darunki za ratunek [1]) w przepisach wojskowych ustanowione są. Za osoby przez stan cywilny zaaresztowane i już osądzone taglie wymierzają się w miarę karnego wyroku, jak następuje:

Przy areszcie, lub karze więzienia		
niżéj 1 roku	. . . . .	4 złr.
„ 1 do 3 lat	. . .	8 „
„ 3 do 10 lat	. . .	16 „
„ 10 do 15 lat	. . .	25 „
nad 15 lat	. . . . .	30 „
Przy karze śmierci	. . .	69 „

Te taglie natychmiast po nastąpionem obwieszczeniu wyroku wypłacone będą. Prawo do takowych taglii jednak pod tym warunkiem miejsce ma, że pojmanie bez szczególnego ku temu rozkazu i z własnego popędu nastąpić musi, wyjąwszy jedynie ten przypadek, jeżeliby szukany i zbiegły zbrodniarz w 24 godzinach po wydaniu rozkazu zaaresztowania przystawionym został.

Taglie także i za osoby z więzienia i domów kary już po osądzeniu uszłe pod warunkami właśnie namienionemi wypłacane, i podług lat wymierzane być mają, które zbiegły inkwizyt jeszcze wysiedzieć miał.

ROZDZIAŁ X.

Uniformowanie, uzbrojenie i remontowanie.

§. 93.

Adjustowanie.

Postanowienia, względem uniformowania i uzbrojenia żandarmeryi zawiera oddzielny względem adjustowania przepis.

§. 94.

Remontowanie.

Remontowanie żandarmeryi dzieje się częścią zakupem z wolnéj ręki częścią liwerunkami, częścią dostawieniem zdolnych koni ze stanu c. k. pułków konnicy.

ROZDZIAŁ XI.

Przeznaczenie żandarm. we wojnie.

§. 95.

Przeznaczenie we wojnie.

Co do służb, jakie żandarmerya we wojnie pełnić winna, i co do należytości tedy wstępujących dotyczące przepisy późniéj ustanowione będą.

Wiedeń dnia 18 Stycznia 1850.

Gyulai, m. p. *Bach*, m. p.

X.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 21 Stycznia 1850 do wszystkich szefów krajowych i do konsystorza konfessyi augsburskiéj i helweckiéj, którém postanawia się, że ewanielickiemu duszstarownikowi [2]) *nie zabroniono, przy mięszanych małżeństwach pobłogosławienie wtedy przedsiębrać, jeżeli się poświadczeniem metryki wykaże, że małżeństwo podług przepisu dekretu kancelaryi nadwornéj z dnia 28 Października 1841 L. 29,427, zawarto.*

W dodatku do prowizorycznych rozporządzeń, przez ces. kr. ministeryum spraw wewnętrznych w skutek najwyższego upoważnienia rozrządzeniem z dnia 30 Stycznia roku przeszłego L. 2260*) wydanych, co do stosunków akatolików rozporządza się:

Przy zaślubieniu oblubieńców, z których jedna strona religią katolicką, druga zaś ewanielicką, augsburską lub helwecką konfesyą wyznaje, ewanielickiemu dusz starownikowi nie zabroniono, pobłogosławienie małżeństwa wtedy przedsiębrać, jeżeli się poświadczeniem metryki wykaże, że małżeństwo podług przepisu dekretu kancelaryi nadwornéj z dnia 28 Października 1841, L. 29,427*) zawarto.

Temże przepis dekretu kancelaryi nadwornéj z dnia 27 Grudnia 1843, L. 40,852**), znosi się.

Thun, m. p.

XI.

Rozrządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 24 Stycznia 1850, do namiestników w niższéj Austryi, wyższéj Austryi, Solnogrodzie, Tyrolu, Czechach, Morawii, Szląsku, Styryi, Karyntyi, Krainie, Pobrzeżu, do szefów krajowych w Galicyi i Dalmacyi, i do urzędu obwodowego w Czerniowcach na Bukowinie, którém w skutek cesarskiéj rezolucyi wszystkim nauczycielom gimnazyalnym, którzy płace z publicznych funduszów pobierają, nauczanie prywatne w tak zwanych korepetycyach zakazuje, a za to im pod pewnemi warunkami dodatek z funduszu naukowego w 200 złr. rocznie, od 1 Listopada 1849 począwszy, udziela się.

Dekretem nadwornym z dnia 3 Maja 1832, L. 1917, nauczycielom gimnazyalnym w miejscach, w których niema uprawnionych nauczycieli prywatnych i instruktorów, pod pewnemi ograniczeniami dozwolonem było, dawać uczniom gimnazyalnym w celu lepszego tychże wykształcenia w tak zwanych korepetycyach naukę prywatną w przedmiotach studyów gimnazyalnych.

Gdyż atoli nowa organizacya gimnazyów potrzebnem czyni, aby nauczyciele wszelkie swe siły publicznemu nauczaniu poświęcali, gdy nauka ta nadal udzielaną być ma sposobem, w skutek którego poboczne nauczanie prywatne z reguły niepotrzebném się staje, gdy nadto dawanie tak zwanych korepetycyi z wielokrotnemi niestósownościami, z pomyślnym stanem gimnazyów niezgadzającemi się, połączone było, przeto w skutek najwyższéj rezolucyi z dnia 29 Grudnia 1849 wszystkim nauczycielom gimnazyalnym, którzy z publicznych funduszów płace pobierają, dawanie nauki prywatnéj w tak zwanych korepetycyach zakazuje się. Dyrektorowie bacznymi na to być mają i za to odpowiedzialnymi są, aby ten zakaz żadną miarą nie przekraczano ani pomijano.

Aby zaś oraz z uwzględnieniem włożonych nań wyższych obowiązków polepszyć zewnętrzne nauczycieli gimnazyalnych w najniższych płacach zostających, i wynagrodzić szkodę powyższym zakazem im urosłą, raczył Najjaśniejszy Pan najłaskawiéj ten wniosek zatwierdzić, żeby rzeczywistym z funduszu naukowego płaconym nauczycielom, włącznie byłych w klasę tych ostatnich powróconych prefektów gimnazyalnych, jeżeli przed połączeniem studyów filozoficznych z gimnazyalnemi w gimnazyach wyż rzeczonych ustanowionymi byli, nie mniéj onym, którzy na przyszłość jako nauczyciele gimnazyalni w takowych ustanowieni będą, aż do stanowczego uregulowania płac począwszy od dnia 1 Listopada 1849, dodatek dwóchset złotych reńskich z funduszu naukowego wypłacano.

Do tego dodatku jednak wszelkie dodatki podziesiątkowe lub osobowe [1]), jakich nauczyciel takowy już używa, w ten sposób wrachowane być mają, iż onym tylko nauczycielom, których dodatki mniéj jak dwieście złotych reńskich wynoszą, brak do téj ostatniéj ilości dopełnionym być ma.

Równie też dodatki podziesiątkowe, jakich nauczyciele gimnazyalni wedle istniejących przepisów na przyszłość osięgną, do tych to dozwolonych dodatków wrachowane, a oprócz tego i na przyszłość podług dotychczasowéj, pierwotnie usystemizowanéj płacy wyrachowane być powinny.

1) Fehler.
2) und zwar von dem Regimente motivirt, dem Generalinspektor vorgeschlagen.

1) die Rettungs-Douceurs.
2) Seelsorger.
*) Obacz je w tomie uzupełniającym dziennika praw państwa pod Nr. 107.

*) W zbiorze politycznych ustaw i rozporządzeń, tom 69., str. 264. jako dekret kancelaryi nadwornéj do wszystkich rządów krajowych z dnia 3 Września 1841.
**) W zbiorze niższo-austr. prowincyonalnych ustaw, tom 25, stronnica 204.
1) alle Decenal- und Personalzulagen.

Tą samą najwyższą rezolucyą raczył Najjaśniejszy Pan tymczasowym dyrektorom gimnazyów rządowych, obecnie z 8 klas złożonych, remuneracye, a to przy gimnazyach owych miejsc, w których uniwersytety istnieją, lub pierwéj licea i studya filozoficzne istniały, w sumie trzechset złotych reńskich, przy innych zaś w sumie dwóchset złotych reńskich, począwszy od roku szkolnego **1849-50**, z funduszu naukowego najłaskawiéj dozwolić. *Thun*, m. p.

XII.

*Pismo rozporządzające ministra wyznań i oświecenia z dnia 24 Stycznia 1850, do panów namiestników w niższéj Austryi i Styryi, którem oświadcza się, że stowarzyszenia niemiecko-katolickich wyznawców obecnie podług §§fów 2. i 4. patentu z dnia 4 Marca 1849 *) jako kościół lub społeczeństwo religijne uznane być nie mogą, i że przeciwnie zwolennikom owego wyznania praw §fem 1ym onego patentu zagwarantowanych odmawiać nie wolno.*

Wedle przedłożonych zasad urządzenia i wyznania tak zwanych wolno-chrześciańskich, czyli niemiecko-katolickich wyznawców, temuż wyznaniu wszelkiéj stale stojącéj, a nie jedynie tylko przeczącéj treści nie dostaje.

Nie mniéj też dotychczasowy rozwój stowarzyszeń jego zwolenników dostateczną rękojmię podaje, iż one szczególnie na religijnéj potrzebie zasadzają się, i takową powodowane bywają.

Z tychto powodów nie mogą one za kościół lub społeczeństwo religijne obecnie być uznane, ani im też stanowisko pierwszeństwa, jakie prawnie uznanym społeczeństwom religijnym przed wszystkiemi innemi stowarzyszeniami na mocy §§. 2. i 4. najwyższego patentu z dnia 4 Marca 1849 przysługa, prowizorycznemi rozporządzeniami przyznawać, a przez to konstytucyjne prawodawstwo uprzedzać nie można.

Przeciwnie zwolennikom owego zeznania praw §. 1. onego najwyższego patentu zagwarantowanych odmawiać nie wolno. *Thun*, m. p.

XIII.

Cesarski patent z dnia 25 Stycznia 1850, którym się dla całéj objętości cesarstwa austryackiego powszechna ustawa wekslowa postanawia, obwieszcza i z dniem 1 Maja 1850 w wykonanie wprowadza.

My FRANCISZEK JÓZEF I.,

z Bożéj łaski cesarz austryacki; itd. itd.

aby na korzyść obrotów handlowych naglącéj potrzebie jednotnego [1]) prawa wekslowego dla objętości [2]) całéj monarchii zadość uczynić, i aby w téj ważnéj gałęzi prawodawstwa jak największą zgodność między prawem austryackiém a powszechną niemiecką ustawą wekslową, w związkowych państwach niemieckich moc mającą, zaprowadzić, na wniosek Naszego ministra sprawiedliwości i za doradą Naszéj Rady ministrów stósownie do §§. 36. i 120. konstytucyi państwa spowodowani jesteśmy dla całéj objętości cesarstwa austryackiego postanowić powszechną ustawę wekslową i stanowimy, co następuje:

§. 1.

Powszechna ustawa wekslowa dla całego cesarstwa austryackiego we wszystkich krajach koronnych począwszy od dnia 1 Maja 1850 w działanie wstąpić ma.

§. 2.

Począwszy od tego dnia, zresztą w owych krajach koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych w wykonaniu stoi, względem terminu do prezentacyi i wypłaty weksli wielko-jarmarkowych i jarmarkowych (Art. 35. ustawy wekslowéj) ważność mają postanowienia następujące:

§. 3.

Weksle na tutejszo-krajowe wielkie jarmarki lub jarmarki wypłatne wystawione, przed początkiem jarmarku, a jeżeliby ten ośm dni lub dłużéj trwał, przed drugą połową onegoż do przyjęcia prezentowane być nie mogą.

§. 4.

Takowe weksle, jeżeliby jarmark jeden tylko dzień trwał, na tym samym dniu wypłatne są. Jeżeliby jarmark kilka atoliż nie nad ośm dni trwał, tedy czas zapadły na dniu przed końcem jarmarku lub wielkiego jarmarku prawnie przepisanym przypada. Weksle brzmiące na jarmarki [1]), nad ośm dni trwające, na trzecim dniu przed końcem jarmarku prawnie przepisanym zapadają.

§. 5.

Począwszy od dnia 1 Maja 1850 w tych krajach koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych w mocy stoi, działanie dotychczasowych porządków i ustaw wekslowych ustaje, a mianowicie działanie porządków wekslowych z dnia 10 Września 1717, z dnia 1 Października 1763, z dnia 22 Lipca 1775, i z dnia 10 Października 1797, tudzież jarmarkowych statutów miasta Botzen z dnia 13 Stycznia 1787 i z dnia 23 Marca 1792, jako i ósmego tytułu pierwszéj księgi *codice di comercio*, o ile takowe ustawy do wekslowo-prawnych czynności, ich działań i skutków odnoszą się.

§. 6.

Patent z dnia 14 Maja 1772 dla Czech wydany, względem utraty prawa wekslowego przez intabulacyą i prenotacyą wekslu niniejszem znosi się.

§. 7.

Równie też od tego dnia w owych krajach koronnych, w których węgierskie prawo wekslowe z roku 1840 w wykonaniu stoi, moc swą traci prawo wekslowe, w pierwszéj części artykułu XV. ustawy węgierskiéj z roku 1840 zawarte, jako też odnoszące się do téj pierwszéj części postanowienia artykułu VI. ustawy węgierskiéj z roku 1844. wyjąwszy przepisy w §§. 39, 40 54, 55, 56, 57, 97, 109, 112, 135. i 193—200 pierwszéj części artykułu XV. ustawy z roku 1840. i w §§. 2. i 28. artykułu VI. ustawy z roku 1844. zawarte, które niniejszém wyraźnie utrzymują się.

§. 8.

Nasz minister sprawiedliwości otrzymał polecenie wykonania niniejszego patentu.

Dano w Naszém głównem i stółeczném mieście Wiedniu, dnia 25 Stycznia 1850.

Franciszek Józef.

(L. S.)

Schwarzenberg, Krauss, Bach, Bruck, Thinnfeld, Gyulai, Schmerling, Thun, Kulmer.

Powszechna ustawa wekslowa

dla cesarsko królews. państw austryackich.

Oddział pierwszy.

O uzdolnieniu wekslowém [2]).

Art. 1. Każdy do weksli zdolnym jest [3]), który kontraktami zobowiązać się może.

Art. 2. Dłużnik wekslowy za wypełnienie wziętego na się obowiązku wekslowego swoją osobą i swym majątkiem odpowiedzialnym jest.

Wszelakoż areszt wekslowy miejsca nie ma:

1) przeciw spadkobiercom dłużnika wekslowego;
2) z oświadczeń wekslowych, na korporacye lub inne jurystyczne osoby, na społeczeństwa akcyjne lub w sprawach osób do własnego majątkiem zarządzania niezdolnych, przez ich zastępców wystawionych;
3) przeciw wszystkim tym osobom, przeciw którym wedle przepisów szczególnych, w pojedyńczych krajach koronnych istniejących, areszt za długi ogólnie miejsca nie ma.

Art. 3. Jeżeli się na wekslu podpisy osób znajdują, które obowiązek wekslowy na się wkładać ogólnie nie mogą, albo nie z zupełnym skutkiem, tedy to na obowiązek reszty wekslowo-zobowiązanych żadnego nie ma wpływu.

Oddział drugi.

O wekslach ciągnionych.

I. Wymogi wekslu ciągnionego [1]).

Art. 4. Istotne wymogi wekslu ciągnionego są:

1) nadmienienie jako weksel, na samym wekslu umieścić się mające, albo, gdyby weksel w obcym języku był wystawiony, wyraz onemuż nadmienieniu w obcym języku odpowiedny;
2) oznaczenie sumy pieniężnéj wypłacić się mającéj;
3) nazwisko osoby lub firma, któréj albo za zleceniem któréj wypłacić się winno (remittenta);
4) oznaczenie czasu, w którym wypłata nastąpić ma; czas wypłaty wyznaczonym być może tylko:
   na dzień pewny,
   za okazaniem, (a vista, a piacere) lub na pewny termin po okazaniu,
   na pewny termin po dniu wystawienia (po dacie),
   na wielki-jarmark lub na jarmark (weksel wielko-jarmarkowy lub jarmarkowy);
5) podpis wystawiciela (trassanta) z nazwiskiem swém lub firmą swą;
6) oznaczenie miejsca, dnia, miesiąca i roku wystawienia;
7) nazwisko osoby lub firma, która wypłatę uiścić powinna (ciągnionego lub trassata);
8) oznaczenie miejsca, gdzie wypłata nastąpić ma; miejsce przy nazwisku lub firmie ciągnionego oznaczone dla wekslu ważność ma, jeżeli nie jest oznaczone własne wypłaty miejsce, jako miejsce wypłaty i oraz jako miejsce zamieszkania.

Art. 5. Jeżeli suma wypłacić się mająca (Art. 4. Nr. 2.) literami i cyframi jest wyrażona, tedy w razie niezgadzania się, ważność ma suma literami wyrażona.

Jeżeli suma kilka razy literami lub kilka razy cyframi jest napisana, tedy w razie niezgadzania się ważność ma suma mniejsza.

Art. 6. Wystawiciel siebie samego jako remittenta (Art. 4. Nr. 3.) oznaczyć może (weksle na własne zlecenie).

Równie też wystawiciel siebie samego jako ciągnionego (Art. 4. Nr. 7.) oznaczyć może, jeżeli wypłata w inném jakiém miejscu jak w oném wystawienia, nastąpić ma (weksle ciągnione własne).

Art. 7. Z instrumentu, któremu jakikolwiek z istotnych wymogów (Art. 4.) brakuje, wekslowe zobowiązanie nie wynika. Także oświadczenia na takowym instrumencie umieszczone (indossament, akcept, awal) mocy prawa wekslowego nie mają.

II. Zobowiązanie wystawiciela.

Art. 8. Wystawiciel wekslu za przyjęcie i wypłacenie onegoż wekslowo odpowiedzialnym jest.

III. Indossament.

Art. 9. Remittent może weksel przez indossament (giro) na drugiego przenieść.

Atoliż jeżeliby wystawiciel przeniesienia we wekslu słowami „nie za zleceniem“ lub wyrazem równoznaczącym zabronił, tedy indossament skutku prawa wekslowego nie ma.

Art. 10. Przez indossament wszelkie prawa z wekslu na indossataryusza przechodzą, w szczególności także prawo do dalszego indossowania wekslu. Nawet i na wystawiciela, ciągnionego, akceptanta lub poprzedniczego indossanta weksel ważnie indossowanym, a przez tych daléj indossowanym być może.

Art. 11. Indossament na wekslu, na kopii onegoż lub na kartce z wekslem lub z kopią połączoną (alonge) napisanym być musi.

Art. 12. Indossament ważnym jest, chociażby indossant tylko swe nazwisko lub swą firmę na odwrotnéj stronie wekslu, lub kopii, albo na alonży napisał (blanco-indossament).

(Dalszy ciąg nastąpi.)

---

*) Ob. go w tomie uzupełniającym dziennika praw państwa pod Nrem 151.
1) einheitlichen. 2) Umfang.

1) Wechsel welche auf Märkte von mehr als achttägiger Dauer lauten.
2) Wechselfähigkeit. 3) Wechselfähig.

1) Erfordernisse eines gezogenen Wechsels.

Czcionkami drukarni Czasu.